

مسلمین و اولین ها

خودمان را باور کنیم

تالیف :

قربان بھی

انتشارات احرار تبریز

۱۳۸۷

عنوان کتاب:

مسلمین و اولین‌ها

تألیف: قربان بهی

ناشر: انتشارات احرار تبریز / مدیر نشر: کریم باوفا

تیراژ: ۱۲۰۰ جلد / صفحات و قطع: ۱۶۰ صفحه رقی / چاپ: اول ۱۳۸۷ / سلسله انتشارات ۱۰/۱۰

حروفچینی: احرار / طرح روی جلد: طرح و رنگ / لیتوگرافی: تبریز اسکتر/چاپ: لک لری

صحافی: لک لری

این کتاب برابر مجوز دائم اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان آذربایجان شرقی به چاپ رسیده است.

آدرس: تبریز - خیابان دارائی - رویروی مسجد شهید مطهری - کوچه مجتهدلر - بازارچه امیریه

طبقه همکف پلاک ۵۰ - نمایشگاه و فروشگاه کتاب آزادگان - انتشارات احرار تبریز

کد پستی: ۵۱۳۴۹۳۴۶۱۴ / تلفن و نمابر: ۵۲۳۲۸۷۴ - ۰۴۱۱-۰۹۱۴۳۱۵۱۲۱۶

نشانی پست الکترونیکی: ahrar-public-tabeiz@yahoo.com

(عضو تعاونی ناشران استان آذربایجان شرقی)

شابک: ۰۰ - ۰۳۵ - ۹۷۶ - ۹۶۴ - ۰۳۵-۰۹۶۴-۹۶۴-۹۶۴

بهاء: ۲۲۰۰ تومان

تقدیمی :

- ساحت مقدس منجی بشریت قائم آل محمد(ص) امام عصر (عج)
- روح ملکوتی بنیانگذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره)
- مقام منیع ولی امر مسلمین جهان آیه الله العظمی خامنه‌ای
- آنان که در ره دوست جان خود را اهداء کردند خصوصاً به روح برادرم و خانواده اش که مظلومانه از این جهان رخت بر بستند .
- آنان که همواره همچو چشمه جوشان و رود خروشان موجب بهره‌مندی و یاری‌گر لحظات جهل و بی‌خبری افراد بوده اند.
- به پدر و مادرم به خصوص مادرم که باعث تعلیم و تربیت حقیر بوده است.
- آنان که در مسیر احقاق حق و ابطال باطل ثابت قدم بوده اند.

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۸	منابع
۱۹	مقدمه

فصل اول

اولین قانون اساسی مکتوب در جهان

۲۱	اشاره
۲۱	سندی مقدم بر این وجود ندارد
۲۴	اهمیت سند
۲۵	زمینه تاریخی و اوضاع و احوال
۲۹	متن دستور دولت اسلامی در عصر نبوی
۳۶	تجزیه و تحلیل این سند
۵۴	منابع

فصل دوم

کتاب و کتابخانه و خط

۵۵	الف) کتاب و کتابخانه
۵۹	نخستین کتابخانه در دنیا
۶۰	کتابخانه در اروپا
۶۰	اعتراف
۶۱	کتابخانه در اسلام
۶۵	ب) خط
۶۶	خط عربی و فارسی

فهرست مطالب

۶۶	خط کوفی
۶۷	خط میخی
۶۸	نتیجه
۶۹	منابع

فصل سوم کاغذ و دانشگاه

۷۳	الف (کاغذ
۷۵	کاغذ سازی در اروپا
۷۶	چاپ
۷۷	منابع
۷۹	ب (دانشگاه
۸۷	منابع

فصل چهارم علوم پزشکی

۸۹	پزشکی
۹۱	آسیب شناسی توصیفی
۹۳	جراحی
۹۴	بهداشت روانی و ورزش
۹۴	چشم پزشکی
۹۵	داروسازی
۹۹	منابع

فهرست مطالب

فصل پنجم

فیزیک و نجوم

۱۰۱.....	الف) فیزیک
۱۰۶.....	فیزیک در غرب
۱۰۷.....	مکانیک
۱۰۷.....	ب) نجوم
۱۱۰.....	معادله سرعت
۱۱۰.....	خورشید
۱۱۱.....	رصد خانه
۱۱۳.....	منابع

فصل ششم

فلسفه

۱۱۵.....	فلسفه
۱۱۶.....	فلسفه تاریخ
۱۱۸.....	اعتراف دانشمندان اروپا
۱۲۱.....	منابع

فصل هفتم

شیمی و عکاسی

۱۲۳.....	الف) شیمی
۱۲۶.....	شیمی از زبان غرب
۱۲۸.....	ب) عکاسی و منابع

فهرست مطالب

فصل هشتم

علم ریاضی

۱۳۱	 مقدمه
۱۳۲	 نقش دانشمندان مسلمان در ریاضی
۱۳۷	 ریاضی در نزد اروپائیان
۱۴۰	 منابع

فصل نهم

اشاره ای هر چند گذرا ... که مشاهده ساعت از جمله آنهاست

۱۴۳	 الف (جامعه شناسی و منابع
۱۴۴	 ب) شیشه و منابع
۱۴۵	 ج) هواپیما و منابع
۱۴۷	 د) اولین اختراع ساعت و اولین مشاهده اروپائیان و منابع
۱۴۸	 ه) نشانه و علانم و منابع
۱۴۹	 و) سلاح و منابع
۱۵۱	 ز) قطب نما و منابع
۱۵۱	 علم زمین شناسی

فصل دهم

اسلام دین جامع

۱۵۳	 الف) اسلام دین جامع و جاودانه است
۱۵۶	 ب) روشهای نوین در اسلام
۱۶۰	 منابع

پیشگفتار

سخنی در آغاز:

در این کتاب، که در فرصتی بس آشفته و اندک، به گردآوری آن پرداختم سخن بر سر اولین های مسلمین است که بینیم چه بودیم و اکنون چه هستیم باشد که خودمان را دوباره باور کنیم. البته اینرا از یاد نبریم که بعد از انقلاب عظیم اسلامی ایران کارهایی شده است ولی آیا کافی است؟ باید گفت به هیچ وجه. در حالی که آنچه ما مسلمانان. در مایه علم و دانش و اندیشه و آزمون و فرهنگ و اخلاق به جامعه بشر داده ایم، هسته اصلی همه چیزهایی است که امروز بشریت واجد آنها گشته است، از جمله در؛ منطق و روش شناسی، لاهوت و عرفان، مباحث وجود، قصص فلسفی، نقد فلسفی، زمان در فلسفه، فلسفه سیاسی، فلسفه اخلاقی، فلسفه اجتماعی، آسمان شناسی^۱، ستاره شناسی، تعیین حرکات اجرام سماوی، دریا شناسی^۲، کانیشناسی، زمین شناسی، وزن مخصوص اجسام، نورشناسی^۳، روانشناسی^۴، روانشناسی اجتماعی، روانشناسی اخلاقی، روان درمانی، جامعه شناسی، زیبایی شناسی، جوشناسی^۵، ذره شناسی^۶، فیزیک و شعب آن، دستگاههای مکانیکی^۷، شیمی و ابزار شیمیایی^۸، اسطربلاب سازی^۹، رصد و زیج، حساب و هندسه، جبر و مقابله، مثلثات، فنون معماری، آداب زمامداری، آداب

تعلیم و تربیت، آداب استادی و دانشجوئی، فنون مختلف تعلیم اخلاق^{۱۱}، دایره المعارف نویسی، تربیت علوم و رده بندی فنون، شناخت شناسی فارابی، طب عمومی، تشریح و طب بالینی، آسیب شناسی^{۱۲}، داروشناسی و دارو سازی^{۱۳}، جراحی، گیاه شناسی، حیوان شناسی، فلاحیت و کشاورزی، استخراج آبهای زیر زمینی، قانون و قانون نویسی، فقه و اصول، علم حقوق، تاریخ و جغرافیا، نقشه های جغرافیایی و نقشه رنگی، علوم غریبه و معارف هرمسی، قصه نویسی و مقاله نویسی، شعر و نقد ادبی، نحو و صرف و علوم دستوری و گرامری، معانی و بیان و بلاغت، کتاب شناسی و فهرست نویسی، آداب کشور داری و بر اینها می توان افزود آنچه از ترجمه های قرآن کریم، احادیث نبوی، سخنان امامان معصوم (ع) اخذ کرده اند که از طریق تمدن اسلامی و مسلمین به آنان رسیده است. و چه بسیار نسخه های علمی مهم، در طب و دیگر علوم طبیعی و تجربی که حاوی اسرار بود، و چه فراوان اشیاء نفیسه و ابزارهای علمی و ... که از کشورهای اسلامی بردند و موزه ها و آزمایشگاههای خویش را به وسیله آنها غنی ساختند و اختراعات خود را توسعه دادند، و علوم تجربه شده و اسرار طبیعی بسیار مهمی را از آن نسخه ها و ابزار ها به دست آوردند، و داروها و ترکیبات شیمیایی و طرز ساختن آنها را آموختند، و به تصرفات گوناگون در طبیعت و اجسام و معادن را بردند.

پس چگونه شده است که با اینهمه، با مسلمانان، اینگونه به دشمنی برخاسته‌اند، نمی‌دانم. شاید مسیحیت شان، یا وجدان انسانیشان، چنین چیزی را بر آنان فرض کرده است. غرب و مسیحیت مدیون اسلام است بی حرف. اما چگونه شده است که اسلام مظلوم غرب و مسیحیت شده است و چگونه شده است که همانند مغولان^{۱۳} آمدند و بردند و قدرت یافتند، و دانش و تمدن را از ما آموختند و اخذ کردند. در عوض، سرزمینهای مسلمانان را قطعه قطعه کرده و هر قطعه‌ای را به دست دست‌نشانده‌ای سپردند، و میان مسلمانان بس جدائیه‌ها افکندند، و بر سنتها و باورهای اسلامی - که دژ پرتوان مقاومت است - هجوم آوردند، و برخی روشنفکران بی‌هویت یا مامور را بزرگ کردند و مطرح ساختند، و قلدرانی کله‌پوک و غداره‌بندانی جاهل را بر جان و مال و ناموس مسلمانان تسلط دادند، مساجد و اماکن مقدس را به خون شهدای فضیلتها و ارزشها و مقاومت‌ها و کرامت‌ها رنگین ساختند، از راه تشدید اختلافها و دامن زدن به آنها و آفریدن اختلافهای تازه چه بر سر مسلمانان - چه شیعه و چه سنی - آوردند، و آنان را به انحطاطها و عقب‌ماندگیها و شکستها و مصیبت‌هایی دچار نمودند.^{۱۴} سده نهم میلادی (سده سوم اسلامی) ذاتاً سده‌ای اسلامی بود، چنانچه جورج سارتن، مورخ علم، می‌گوید: «عجیب است که زبان قرآن، وسیله‌ای بین‌المللی برای تعالیم علم شد...» چرا عجیب باشد، کتابی که در نخستین آیاتی که از آن فرود آمده است، دعوت می‌کند به شناخت حقیقت «خلقت» و

حقیقت «علم»، اگر منشاء نشر علم و دانش و دانش طلبی گردد و زبان آن، زبان بین المللی تعالی علم شود، عجب است؟ اقرا... آغاز سخن وحی، حماسه دانایی و آشنایی است و فریاد برای «علم» و «قلم» آیا چنین کتابی عجیب است؟ اگر سرچشمه رودهای عظیم دانش و آگاهی شود، و دریا‌های بیکرانی از فرهنگ و سعادت پدید آورد. این عجیب نیست، عجیب این سخن خود جورج سارتن است.

سیر علمی مسلمین، زبان قرآن کریم را، به تعلیم خود قرآن، زبان علم و دانایی کرد، جورج سارتن می گوید: «همه کشفهای تازه، و تعالیم نوبه زبان عربی انتشار می یافت»

در قرن بیستم میلادی نیز، چنانکه مرحوم فروغی اشاره می کند، دنیای غرب هنوز خویشتن را از ذخایر معارف اسلامی بی نیاز نمی بیند.^{۱۵} باید جوانان عزیز، این مسائل را بخوانند و بدانند تا بدینگونه شخصیت هضم شده خویش را نجات دهند، و دوباره صاحب حماسه‌ای بزرگ گردند، و سپس به نجات دادن بشریت، پس در نخستین گام، باید به احیای غرور اسلامی پرداخت. غرور به معنای صحیح و با جهت گیری مثبت آن^{۱۶}

اگر جوانان عزیز مسلمان احساس نیاز کنند آنچه اراده می کنند خواهند رسید، «احتیاج، مادر اختراع است» این ضرب المثل شاید یکی از قدیمیترین ضرب المثل های جهان باشد و اولین قدم به طرف تمدن و بهتر زیستن برداشته شد.^{۱۷}

ما مگر نمی‌دانیم که حفظ موجودیت اسلام و مسلمین وظیفه‌ای است قطعی. در جهان کنونی و در برابر طرح نوین استعماری، بنام «نظم نوین جهانی» مسلمانان همه مکلفند که موجودیت اسلامی و ممالک اسلامی و ارزشهای اسلامی و اصالت‌های اسلامی را با شدت مراقبت و مجاهدت هر چه بیشتر، حفظ و حراست کنند. باید مسلمانان به خوبی بدانند و آگاه شوند که ما مسلمانان چه بودیم و چه داشتیم، و باید به خوبی بدانند که بیگانگان باغارت کشورهای اسلامی به این مرتبه و پایه از علم و تجربه و صنعت و تمدن و پیشرفته رسیدند، و بر ما استیلا یافتند و ما را همواره عقب مانده نگاه داشتند.

در حالیکه، دانش طلبان اروپا ممالک اسلامی را منبع علم و حکمت شناختند، به آنجا مسافرت کردند و به تحصیل زبان عرب و معلومات فضیلاۃ اقطار ما پرداختند.

آری «نخستین اقدام‌های دنیای مسیحی که حدود ۱۰۰۰ سال پیش می‌رسد، آموختن و فرا گرفتن عربی بود. مسیحیت با پیگیری و اصرار زبان عرب را آموخت، سپس مدارس استشرق و خاورشناسی را پی افکند، بدینگونه کلید فراگیری و دستیابی به فرهنگ اسلامی را به چنگ آوردند، آنگاه با سرزدن به کشورهای دور و نزدیک اسلامی و غور و تامل در کتابخانه‌های مساجد و مدارس و نسخه‌های مهم خطی، کتاب‌شناسی فرهنگ اسلامی را گسترش دادند و سپس پرداختند به تالیف درباره علوم و معارف اسلامی و ترجمه متون مسلمین»

زمانی که شاری کبیر در دوران پیری خود سنتی در یادگیری خواندن و نوشتن داشت و در زمانی که امرای غرب به ناتوانی خویش از نوشتن و خواندن اعتراف می‌کردند و در دورانی مه در دیرها بین کاهنان به ندرت کسی پیدا می‌شد که بتواند بنویسد (ع) به طوری که در سال ۱۲۹۱ میلادی که در دیر مالینوس کاهنان و رهبانانی که قادر به نوشتن باشند وجود نداشت و در زمانی که این تحولات و حوادث در غرب رخ می‌داد، در سرزمین‌های اسلامی هزاران مدرسه در روستاها و شهرها میلیون‌ها پسر و دختر را در خود جای داده بود که بر روی فرش‌ها نشسته بودند و با مرکبی متمایل به سیاه بر روی لوح‌های چوبی می‌نوشتند. (عبدالله میر المومن، فصلنامه‌ی الفکر الجدید، مقاله معرفت علمی، ترجمه‌ی علی صباغیان، روزنامه‌ی همشهری ۲۳ بهمن ۱۳۷۶، ص ۹) این نفوذ از حدود سال ۸۰۰ میلادی آغاز بشر، همان وقت که بقول اسوله مورخ و فیلسوف اخیر آلمان «تمدن عربی مثل آفتابی از شهرهای جهانی شرقی بر فراز بلاد غرب گذر کرد».^{۱۸} یا هومبولت دانشمند بزرگ قرن نوزدهم آلمان گفته است. «دانش اروپایی، وجودش را به علمای امپراطوری وسیع قرون وسطای اسلامی مدیون است، افرادی که در فاصله قرن‌های نهم تا سیزدهم میلادی می‌زیسته‌اند.

در صورتیکه اساس دین مبین اسلام «اطلبوا العلم من المهد الی اللحد» است. پس چرا توقف؟ آن هم توقف در زمان و موقعیت حساس.

آیا توان و استعداد لازم را نداریم؟ این هم منفی است. در کتاب تبریز شهر اولین‌ها مقایسه‌ای انجام یافته که چنین آمده است «اهالی مشرق زمین، هوش و استعداد ذاتی غریبی دارند که فقط مخصوص این خاک پاک است و اگر صد یک آن مساعی جمیله را که در انتشار معارف ممالک اروپا مبذول است در وطن ما بذل نمایند، نتیجه‌ای بالاتر از تصور بروز می‌دهد.^{۱۹}